

Digital Literacy

อารีย์ ชื่นวัฒนา
ศูนย์เรียนรู้และหอสมุด
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

ความหมาย

- **Digital Literacy** มีคำแปลในภาษาไทยต่างๆ กัน ในที่นี้ขอใช้คำว่า **การรู้ดิจิทัล** เพื่อให้สอดคล้องกับคำที่มาก่อน คือ **การรู้หนังสือ (Literacy)** และ **การรู้สารสนเทศ (Information Literacy)**

- **Digital Literacy: Paul Gilster** ผู้ใช้ศัพท์นี้เป็นคนแรก: ความเข้าใจและสามารถใช้สารสนเทศในหลากหลายรูปแบบจากแหล่งต่างๆ ผ่านคอมพิวเตอร์
- **Digital Literacy: British Computer Society:** ความสามารถของบุคคลที่จะดำเนินชีวิต เรียนรู้ และทำงานในสังคมดิจิทัล ได้อย่างดี สามารถใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีเพื่อมีส่วนร่วมและสนับสนุนวิถีชีวิตสมัยใหม่ทั้งในด้านสังคม วัฒนธรรม การเมือง และเศรษฐกิจ

แนวคิด

- การเกิดขึ้นของอินเทอร์เน็ตและเว็บไซต์ ขยายแนวคิดของ **literacy**
- ความสามารถในการอ่านออกเขียนได้ไม่เพียงพอ ต้องมีทักษะทางวัฒนธรรม สังคม และเทคนิค (เน้นการสื่อสารทางความคิด)
- ขยายแนวคิดไปสู่ **computer literacy**, **ICT literacy**, **information literacy**, **media literacy**, **digital literacy**

Literacy → New Literacies

- การใช้**นวัตกรรมด้าน ICT** ต้องการทักษะสมรรถนะ การรับรู้ และกลยุทธ์ใหม่ๆ
- **New literacies** จึงเกิดขึ้นและพัฒนาต่อเนื่องตามความเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี คำจำกัดความจึงปรับเปลี่ยนไป
- ส่วนประกอบของ literacy ช่วยพัฒนาคนให้เป็น**พลเมืองโลก**
- New literacies มี**หลายมิติ**และหลายแบบ ความเข้าใจเหล่านี้จะช่วยให้บุคคล**มีส่วนร่วมในสังคม**

สภาพแวดล้อมดิจิทัล

- **สภาพแวดล้อมเปิด:** เครือข่าย/สื่อสังคม
เวที/กระดานอภิปรายบนเว็บ เนื้อหาการ
สื่อสารจะมีผู้มองเห็น ส่งต่อ หรือแสดง
ความเห็น
- **สภาพแวดล้อมปิด:** เครือข่ายหรือสื่อที่
ตั้งขึ้นเฉพาะกลุ่ม สื่อสารกันระหว่าง
สมาชิก

- **สภาพแวดล้อมส่วนตัว:** เช่น อีเมล พื้นที่เก็บข้อมูลบนคลาวด์ เนื้อหาที่เก็บไว้จะเป็นสมบัติส่วนตัวของบุคคลนั้น ยกเว้นแต่จะปรับสภาพแวดล้อมให้สื่อสารกับผู้อื่นได้
- การเลือกใช้สภาพแวดล้อมใดขึ้นอยู่กับแปรต่าง ๆ เช่น งาน ความรับผิดชอบทางวิชาชีพ ความชอบ ความมั่นใจ การออกแบบระบบ ประสบการณ์ของผู้ใช้ ข้อพิจารณาด้านความปลอดภัย จริยธรรม และกฎหมาย**

ปฏิสัมพันธ์ในสภาพแวดล้อมดิจิทัล

- **Consumption:** การดู การอ่าน การฟัง การดาวน์โหลด
- **Comment:** การแสดงความเห็น เช่น กด like, share ใน Facebook เขียนแสดงความคิดเห็น
- **Communication:** การสื่อสารปฏิสัมพันธ์ การสนทนา เช่น การโต้ตอบอีเมล
- **Creation:** การสร้างเนื้อหา ภาพ หรือซอฟต์แวร์เพื่อโพสต์หรือแชร์ในสภาพแวดล้อมดิจิทัล

ทักษะการรู้ดิจิทัล

- UNESCO

- ทักษะด้าน ICT (ICT skills)

- ทักษะพลเมือง (Civic skills)

- ทักษะการรู้สารสนเทศ (Learning to learn skills)

- การมีส่วนร่วมของบุคคลในการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Participation of adults in lifelong learning)

มิติ	มุมมองทาง ปัญญา	มุมมองทาง เทคนิค	มุมมองทาง จริยธรรม
สารสนเทศ (ดิจิทัล)	สังเคราะห์	เข้าถึง / ใช้ประโยชน์	การใช้อย่าง เหมาะสม
คอมพิวเตอร์ (ฮาร์ดแวร์/ ซอฟต์แวร์)	ประเมิน	ใช้ประโยชน์	การใช้อย่าง เหมาะสม
สื่อ (ข้อความ เสียง ภาพ วิดิทัศน์ สื่อ สังคม)	วิพากษ์ สร้าง	หาเส้นทาง (navigate)	ประเมินความ จริง / ข้อเท็จจริง
การสื่อสาร (การ ปฏิสัมพันธ์)	วิพากษ์ สร้าง	พัฒนาและใช้ เนื้อหา	การใช้อย่าง เหมาะสม
เทคโนโลยี	ประดิษฐ์ ประเมิน	การใช้	การใช้อย่าง เหมาะสม

- Jisc (2014)
- การสื่อสาร และการร่วมมือกัน
 - การสร้างและจัดการ**อัตตลักษณ์ดิจิทัล**ทางวิชาชีพ
(การสร้างโปรไฟล์ การสร้างเครือข่ายการติดต่อ การร่วมเป็นสมาชิกกลุ่ม/เครือข่าย)
 - การรู้ ICT
 - ทักษะการเรียนรู้
 - การใช้สารสนเทศ /สื่อดิจิทัลเพื่อการวิจัยหรือผลิตผลงานวิชาการ
 - การรู้สารสนเทศ
 - การรู้เท่าทันสื่อ

การรู้ดิจิทัล--ประเด็นทางสังคม

- ช่องว่างทางดิจิทัล (Digital Divide) ขึ้นอยู่กับปัจจัยที่กำหนดระดับความเท่าเทียมกันในการเข้าถึงระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ
 - โครงสร้างพื้นฐานที่จะทำให้สามารถเข้าถึงระบบ
 - อุปกรณ์การเชื่อมต่อ (เช่น คอมพิวเตอร์ โมเด็ม wifi)
 - การฝึกอบรมการใช้คอมพิวเตอร์ และอินเทอร์เน็ต
 - ความสามารถทางสติปัญญาของผู้ใช้
 - การผลิตและการใช้เนื้อหาสารสนเทศที่ปรับให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนกลุ่มต่าง ๆ

การรู้ดิจิทัล--ประเด็นทางการศึกษา

- **สถาบันการศึกษาทุกระดับ** มีหน้าที่ปลูกฝังการรู้ดิจิทัลให้แก่นักเรียน นักศึกษาในระดับที่เหมาะสม พร้อมทั้งจะออกไปประกอบอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- **ผู้สอน**ต้องเป็นผู้รู้ดิจิทัล ในประเทศพัฒนาผู้สอนต้องได้รับการรับรองว่ามีความรู้ ทักษะทางดิจิทัล
- **บูรณาการการรู้ดิจิทัลในหลักสูตรการศึกษาทุกระดับ**

การรู้ดิจิทัล--ประเด็นการดำเนินงานทำ

- ภาคธุรกิจและอุตสาหกรรมใช้เทคโนโลยีในการผลิต ทำการตลาด และจำหน่าย จึงมีความต้องการแรงงานที่มีทักษะดิจิทัล
- **ภาครัฐ**ส่งเสริมเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัลตามกระแสโลก จึงต้องการสร้างทรัพยากรมนุษย์ที่มีทักษะดิจิทัล
- **ช่องว่างทางทักษะดิจิทัล:** ผู้จ้างงานต้องการบุคคลากรที่มีทักษะดิจิทัล แต่ประชาชนที่หางานทำขาดทักษะที่ผู้จ้างงานต้องการ

การรู้ดิจิทัล--ประเด็นบริการห้องสมุด

- จัดหาทรัพยากรสารสนเทศดิจิทัลที่มีคุณภาพ
- เลือกรวบรวมสารสนเทศจากแหล่งต่าง ๆ นำมาสังเคราะห์ จัดกลุ่มสารสนเทศตามหัวข้อเรื่องให้พร้อมใช้ เป็นสร้างคุณค่าเพิ่มแก่ผู้ใช้
- สร้างเครื่องมือที่จะช่วยให้ผู้ใช้เข้าถึงสารสนเทศดิจิทัลได้อย่างสะดวก ง่ายดาย

- **สอนทักษะการรู้ดิจิทัล** ให้แก่ผู้ใช้กลุ่มเป้าหมาย
- **สนับสนุนนโยบายในการลดช่องว่างทางดิจิทัล**
 - ส่งเสริมการเข้าถึงบริการพื้นฐาน เช่น คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต สารสนเทศดิจิทัล โดยเท่าเทียมกัน
 - ขยายบริการไปสู่ชุมชน กลุ่มผู้ด้อยโอกาส

ประเทศไทย 4.0 กับ Digital Thailand

https://www.ega.or.th/upload/download/file_afd599ae9f1f7c216417d000c5d01c20.pdf

Thailand 4.0

(Smart Industry + Smart City + Smart People)

Thailand 1.0

Thailand 2.0

Thailand 3.0

Thailand 4.0

Agriculture

Light Industry
Low wages

Heavy Industry
Advanced Machine

Creativity + Innovation
+ Digital Technology

ปฏิรูปประเทศไทยจาก Thailand 4.0 สู่ Digital Thailand

ภูมิทัศน์ดิจิทัลของไทยในระยะเวลา 20 ปี

ระยะที่ 1

Digital Foundation

ประเทศไทยลงทุน และสร้างฐานรากในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัล

1 ปี 6 เดือน

4 ปี

ระยะที่ 2

Digital Thailand I: Inclusion

ทุกภาคส่วนในประเทศไทยมีส่วนร่วมในเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัลตามแนวทางประชารัฐ

ระยะที่ 3

Digital Thailand II: Full Transformation

ประเทศไทยก้าวสู่การดิจิทัลไทยแลนด์ที่ขับเคลื่อนและใช้ประโยชน์จากนวัตกรรมดิจิทัลได้อย่างเต็มศักยภาพ

10 ปี

10 - 20 ปี

ระยะที่ 4

Global Digital Leadership

ประเทศไทยอยู่ในกลุ่มประเทศที่พัฒนาสามารถใช้เทคโนโลยีดิจิทัลสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจและคุณค่าทางสังคมอย่างยั่งยืน

6 ยุทธศาสตร์หลักของแผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

ICDL Thailand

- ประเทศไทยเข้าร่วมเป็นสมาชิก **ICDL** (International Computer Driving License)
- มาตรฐานสากลทักษะความเข้าใจและใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ICDL
<https://www.icdlthailand.org/icdl>
- ผู้สนใจสามารถลงทะเบียนเพื่อทดสอบความเข้าใจและใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เมื่อสอบผ่านก็จะได้รับประกาศนียบัตรรับรอง ทั้งนี้ สามารถเลือกสอบเฉพาะโมดูลที่ต้องการ

Digital Literacy Thailand (DICY)

- เป็นโครงการของสำนักงานคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม
- <http://dlthailand.org/>

DIGITAL LITERACY : วัตถุประสงค์

-THAILAND-

- เพื่อศึกษา วิเคราะห์ และจัดทำหลักสูตรทักษะดิจิทัลเบื้องต้น ที่เหมาะสมกับบริบทของประเทศไทย สำหรับประชาชนทุกกลุ่มวัย
- เพื่อศึกษา วิเคราะห์ สถานภาพการรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศเบื้องต้นในประเทศไทย และจัดทำกรอบการสำรวจและประเมิน MIL
- เพื่อศึกษา วิเคราะห์ และจัดทำกิจกรรมส่งเสริมทักษะดิจิทัลเพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาทักษะดิจิทัลให้แก่ประชาชนเพื่อเตรียมความพร้อมสู่การเป็นพลเมืองดิจิทัล

- เพื่อศึกษาและพัฒนาเครือข่ายส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลที่ทันสมัยอย่างสร้างสรรค์และแนวทางในการดำเนินงานให้เกิดความยั่งยืนในระยะต่อไป

DICY Facebook

https://www.facebook.com/pg/DiCYThailand/about/?ref=page_internal

- แนะนำเพจที่ให้องค์ความรู้เกี่ยวกับทักษะพื้นฐานด้านดิจิทัล การรู้สารสนเทศ และการรู้เท่าทันสื่อ
- สร้างสังคมที่ใช้เทคโนโลยีอย่างสร้างสรรค์และเป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติ

บรรณานุกรม

วรรณพร เทพหัสดิน ณ อยุธยา. (2559) การปฏิบัติราชการภายใต้นโยบาย
ดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม.

https://www.ega.or.th/upload/download/file_afd599ae9f1f7c216417d000c5d01c20.pdf

Digital Literacy Thailand. <http://dlthailand.org>

ILDC Thailand. <https://www.icdlthailand.org/>

Ray, A. (2017). Digital literacy. In *Encyclopedia of Information Science and Technology*. (4th ed. IGI Global.

Sorj, B. (2008). The dimension of the digital divide.

Retrieved from <http://books.scielo.org/id/cvgxd/pdf/sorj-9788599662489-07.pdf>

White, J. (2015). *Digital literacy skills for FE teachers*.
London: Sage.